Alla vägar bär till Mölle

– att ta sig till Mölle och Kullen

När MÖLLE LEJE eller Mölle, eller Myllae, nämns i skrift första gången år 1491, är Skåne danskt. Fiskelägen började etableras i Skåne på 1000- och 1100-talen. Det var framför allt under sillsäsongen man fiskade. Man kom från byarna inåt land, till fots eller med kärror. Fisket var gott utanför Kullaberg under medeltiden. De små fiskarstugorna blev så småningom fasta hem för fiskarfamiljerna i Mölle leje. Livet var beroende av havet, fisket och handeln utefter kusterna. Att färdas inåt land kunde vara mindre bekvämt. Man färdades säkert ofta till fots till kyrkan i Brunnby eller till arbete på Krapperups ägor. Oxar var dragare i jordbruket och oxar kunde spännas för kärrorna för färd på usla vägar.

Snipornа seglade länge med sprisegel men fick senare inombordsmotor. Fortfarande finns några få kvar i Lilla hamnen. Mölleborna hade också större seglande båtar. Skutan Helga, en däckad jakt på 40 fot, fick förtroendet att segla hem den nya stora linsen till den nya fyren på Kullaberg från Paris år 1900. Utan navigationsutrustning och radio var det Georg Svensson med två mans besättning som seglade hem den 6000 kg tunga och sköra lasten till Mölle.

Fiskarnas båtar, MÖLLESNIPAN, var länge odäckade och grundgående för att kunna gå in i de "käser" som utgjorde den tidens hamnanläggning. Käserna här i hamnen vittnar om den tiden. Mölleslnipornа utrustades med sprisegel och knöt Mölle leje till handeln runt Öresund under perioder när de inte fiskade. Så länge som till mitten av 1900-talet har det funnits en stark tradition av båtbyggande i Mölle. Hantverket går långt tillbaka och hade sitt vackraste uttryck i vikingarnas skepp.

DEN GAMLA LANDSVÄGEN, Kullavägen, från Helsingborg kan ha medeltida anor. Vägen går från Helsingborg, via Allerum, Jonstorp och Brunnby till Mölle. Danskan Friederike Brun och hennes familj besökte Kullaberg 1786. Trots att hon var av förmögen familj, gick det inte att få tag i annat än en enkel spjälvagn, som minst av allt var ägnad för persontransporter. Brun kallade vagnen för "avskyvärd" . Det tog fyra timmar att ta sig från Helsingborg till Kullaberg. En obekväm färd i vagn utan fjädring.

Tack till alla som bidragit...

Höganäs kommun har bidragit med generöst kulturstöd. Många bilder är hämtade från Hans Otto Pyks samling. Material är också hämtat från Anders Mölleryds samlingar. Henrik Ranby har bidragit med faktaunskaper. Frederic Täckström har generöst bistått med ett stort antal bilder. Utställningen är producerad av Medlagården i Höganäs.

Utställningsgruppen
har bestått av Peter Appelros, Christina Ullenius, Chatarina Lindgren, Christina Carlsson

HÖGANÄS KOMMUN

Mölle By- och Kulturförening

Redan på 1200-talet kom besökare till Kullatrakten. Tycho Brahe fick Kullagården i förläning 1577 för att sköta den tidiga fyren. Som känd astronom fick han många besök. Under 1700-talet ökade antalet besökare som önskade uppleva Kullaberg. Carl von Linné var en av de namnkunniga. Han besökte Kullaberg 1749. Under 1700- och 1800-talen fanns ett utbyggt skjutssystem. Gästgivierierna var fasta baser. Där kunde man få mat och husrum, och dessutom möjlighet att hyra skjuts eller byta hästar. Tunneberga gästgiveri i Jonstorp var troligen etablerat under 1700-talets andra del. Bilden ger en uppfattning om gästgiveriet och dess besökare, ryttare, enkla hästskjutsar förspänd med en häst och eleganta fyrspann med fjädrande vagn för de mer bemedlade.

Kullaberg och Mölle – värda besök

År 1868 berättar signaturen "En gammal turist" i den danska tidningen Illustreret Tidende att det varje förmiddag erbjöds en diligens från Helsingborg till Höganäs för 72 skilling per person. Större sällskap kunde hyra en egen vagn för 5 à 6 Riksdaler.
I Höganäs var det lätt att hitta en annan vagn för vidare transport till Mölle och Kullaberg. På 1800-talet fanns det alltså reguljära transporter till Mölle och man kunde färdas i modernare fjädrande vagnar. Men vägen var fortfarande obekväm. För ryttaren var den säkert tillräcklig. Kartan från 1769 visar hur vägen gick genom Kullabygden.

Att färdas till sjöss

Intresset för besök i Mölle och på Kullaberg växte. Färd på landsväg var obekvämt och tog lång tid. Resor med segelfartyg och senare ångfartyg var konkurrenter till färd på oländiga landsvägar. Men resor med fartyg hade också sina svårigheter. Tidiga resenärer som valde att resa med segelfartyg fick acceptera att fartyget ankrade utanför Mölle och passagerarna fick föras iland med mindre båtar.

DEN GAMLA HAMNEN, "Lilla hamn" anlades på 1830-talet. Den kunde ta emot skutorna och sprötbåtarna men inte de större segelfartygen eller ångbåtarna.

Nils Herman Corfitzon och hustrun Johanna bedrev värdshusverksamhet i Mölle. År År 1844 arrangerade Corfitzon den första organiserade turistresan till Mölle. Ett genombrott för turismen. ÅNGBÅTSRESOR av detta slag blev vanliga, men det var fortsatt besvärligt för folk att ta sig i land. Behovet av en riktig hamn var skriande.

År 1881 var Mölles **NYA HAMN** klar. Det är hamnen med den stora piren och Ören som vi känner igen idag. Nu kunde äntligen reguljär ångbåtstrafik etableras. Till en början blev det en veckoförbindelse. Några av de första fartyg som trafikerade Mölle var propellerlängaren Höganäs, och hjulångaren Skånska Kusten. Båda tillhörde Ångfartsaktiebolaget Skånska Kusten som bildats 1880. De trafikerade sträckan Skanör – Mölle och anlöpte Malmö, Barsebäck, Landskrona, Ven, Rå, Helsingborg, Viken och Höganäs. Flera Mölleborr var skeppare och delägare i rederierna. Hjulångaren Sten Sture gick på rutten Köpenhamn – Helsingör – Kullen (Mölle). Bilden nedan visar gamla hamnen i förgrunden med snipor.

Turisterna kommer

I mitten av 1880-talet kom **ÅNGBÅTEN** på söndagar, och då var det liv och lust i hamnen. Hästdroskor mötte och transporterade gästerna till hotell och pensionat.

Den danska veckotidningen *Illustreret Tidende* berättade år 1882:

"Som väl befarma turister redan vet, kommer i år att öppnas möjlighet för bekväma besök på Kullen, än vad man hittills kunnat anlägga. Den långa piren utgör efter sin förnägna byns "Langelinje", och ganska lätt kan det gå till, när den kommer den ökade trafiken att innebära det de infödda mölleborna, "äner och pojkar och gubbar och kvinnor", som ställer upp sig på ett slags galleri på det låga bröstvärnet ut mot havet. Framför detta rör sig "beamundet" (det vackra folket), som av en slump. Det sägs att i fjol uppehöll sig över 300 svenska och danska gäster här under feriesäsongen."

Tom Petersen skriver:

"Söndagen är den enda dag i veckan man har ångfartygstrafik med omvärlden, så det är en stor begivenhet i Mölle som annars saknar större sällskap. Den långa piren utgör efter sin förnägna byns "Langelinje", och ganska lätt kan det gå till, särskilt när vädret är vackert. Först och främst är det de infödda mölleborna, "äner och pojkar och gubbar och kvinnor", som ställer upp sig på ett mottagande hos kapten Corfitzon, vars vänligt omsorg många resande har i tacksamt minne."

När säsongen är slut 1892 beräknar man att 5000 turister har besökt Kullen. Följande år 1893 hade antalet ökat till 15 000 besökare varav i 500 hade bott på hotell och skrivit sina namn i resandeböckerna. Sex vårdshus utspisade 450 gäster dagligen.